

7. Зайцев А.И. Классификация третейских судов / А.И. Зайцев // Третейский суд – 2001. – № 5-6. – С. 42-52. С. 43.
8. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.94 № 4003-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – N 25. – С. 198.

Ключові слова: господарські спори, третейський розгляд спорів, третейський суд, арбітраж ad hoc, інституціональний арбітраж.

Ключевые слова: хозяйственные споры, третейское рассмотрение споров, арбитраж ad hoc, институционный арбитраж.

Key words: commercial disputes, arbitration proceeding of disputes, arbitration, arbitration ad hoc.

ДАНИЛОВ АРТЕМ ІВАНОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри господарського права і процесу,
адвокат, арбітражний керуючий

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АРБІТРАЖНОГО КЕРУЮЧОГО

Страхування професійної відповідальності за шкоду боржнику та кредиторам є необхідною умовою діяльності арбітражного керуючого. Зазначений правовий інститут покликаний забезпечити дієві правові гарантії захисту інтересів кредиторів та боржника на випадок неналежного виконання арбітражним керуючим обов'язків, покладених на нього у справі про банкрутство.

В Україні обов'язкове страхування відповідальності арбітражного керуючого за шкоду боржнику чи кредиторам було вперше запроваджено Законом України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в редакції від 13.07.2002 р. [1]. Відповідно до ч. 7 ст. 3-1 вказаного Закону порядок обов'язкового страхування діяльності арбітражних керуючих визначається законом. Водночас, діюче та той час страхове законодавство не тільки не визначало порядку обов'язкового страхування діяльності арбітражних керуючих, але й взагалі не згадувало такого виду страхування, внаслідок чого інститут страхування відповідальності арбітражного керуючого тривалий час лишався непрацюючим і декларативним.

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р. № 4212-VI [2] було доповнено частину 4 ст. 6 Закону України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85 [3] пунктом 21-1, згідно з яким страхування цивільно-правової відповідальності арбітражного керуючого за шкоду у зв'язку з виконанням його обов'язків було віднесено до переліку видів добровільного страхування. Зазначені зміни не

тільки не усували неповноту правового регулювання страхування відповідальності арбітражного керуючого, але входили в пряму суперечність з положеннями ст. 110 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом», відповідно до якої страхування професійних ризиків арбітражного керуючого визнавалося обов'язковим. До того ж діючим на той час законодавством, як і раніше, не визначався порядок та умови страхування професійних ризиків арбітражного керуючого, як того вимагали положення ч. 4 ст. 110 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» в редакції від 22.12.2011 р.

Не вирішено зазначену проблему і прийнятим Верховною Радою України у 2018 р. Кодексу України з процедур банкрутства [4], у ст. 24 якого було відтворено без будь-яких змін положення ст. 110 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» стосовно правового регулювання страхування професійної відповідальності арбітражного керуючого. За змістом ст. 5 Закону України «Про страхування» обов'язкові види страхування мають бути включені до цього закону; забороняється здійснення обов'язкових видів страхування, що не передбачені цим законом. З огляду на вказані правові положення, страхування професійної відповідальності арбітражного керуючого має бути визначено в якості обов'язкового виду страхування не лише у Кодексі України з процедур банкрутства, а й у галузевому нормативному акті – Законі України «Про страхування».

Не можуть не викликати обґрунтованих заперечень і інші, визначені законодавством умови страхування професійної відповідальності арбітражного керуючого.

Зокрема, згідно з ст. 24 Кодексу України з процедур банкрутства, протягом трьох днів з дня внесення до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України запису про надання йому права на здійснення діяльності арбітражного керуючого здійснюється страхування професійних ризиків арбітражного керуючого. Тобто, страхуванню підлягає професійна діяльність арбітражного керуючого як така, безвідносно до факту виконання ним повноважень розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора у конкретній справі про банкрутство з чим не можна погодитись з наступних причин. Очевидно, що професійні ризики із заподіяння шкоди майновим інтересам третіх осіб виникають у арбітражного керуючого виключно під час здійснення повноважень розпорядника майна, керуючого санацією або ліквідатора у справі про банкрутство. У відносинах з третіми особами поза межами конкретної справи про банкрутство арбітражний керуючий не виступає в якості суб'єкта зі спеціальним статусом та повноваженнями, тобто не здійснює професійної діяльності. З огляду на це, небезпідставним буде припустити, що правостворюючим фактом, який є підставою виникнення обов'язку зі страхування професійних ризиків арбітражного керуючого, буде факт призначення арбітражного керуючого у справу про банкрутство розпорядником майна, керуючим санацією, або ліквідатором, а не внесення до Єдиного реєстру арбітражних керуючих

України запису про надання йому права на здійснення діяльності арбітражного керуючого, позаяк сам лише факт внесення до реєстру не утворює у арбітражного керуючого будь-яких ризиків майнового характеру, які підлягають страхуванню.

З цього судження логічно витікає висновок про те, що обов'язковому страхуванню підлягають професійні ризики арбітражного керуючого, які виникають в кожній конкретній справі про банкрутство, в якій арбітражний керуючий виконує повноваження розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора. Строк дії страхового договору має охоплювати весь період виконання арбітражним керуючим повноважень розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора у відповідній справі про банкрутство. При цьому, визначений у ст. 24 Кодексу України з процедур банкрутства триденний строк для укладення договору страхування професійних ризиків, має обчислюватися з дня призначення арбітражного керуючого у справу про банкрутство, а не з дня внесення до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України запису про надання йому права на здійснення діяльності арбітражного керуючого.

Навряд чи можна визнати виправданим і встановлення в Кодексі України з процедур банкрутства мінімального розміру щорічної страхової суми в розмірі трьохсот розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб. По-перше, розмір страхової суми не має ставитись в залежність від календарного періоду, оскільки, як обґрунтовано вище, професійні ризики майнового характеру виникають у арбітражного керуючого в момент його призначення і закінчуються в момент усунення (звільнення) від виконання повноважень у конкретній справі про банкрутство. По-друге, видається правильним, що розмір страхової суми, яка підлягає виплаті страховиком при настанні страхового випадку, має визначатися виходячи з розміру витрат, що необхідні для відновлення порушених майнових прав та інтересів управнених осіб – учасників справи про банкрутство. Розмір таких витрат, в свою чергу, опосередкований такими чинниками, як: 1) розмір вимог кредиторів, встановлених судом у справі про банкрутство, порядок задоволення яких може бути порушено неправомірними діями арбітражним керуючим, та 2) вартість активів, що складають конкурсну масу боржника, яким може бути завдано шкоди або втрачено внаслідок неналежного здійснення повноважень арбітражного керуючого. Розмір та співвідношення двох зазначених величин (коефіцієнт покриття) варіюється залежно від індивідуальних обставин кожної конкретної справи про банкрутство і не може бути виражений у вигляді якогось абстрактного усередненого показника.

Підсумовуючи, зазначимо, що:

- недоліки діючого правового регулювання страхування відповідальності арбітражного керуючого підлягають виправленню шляхом усунення колізії між нормами Кодексу України з процедур банкрутства та Закону України «Про страхування» в частині визначення виду стра-

хування професійних ризиків арбітражного керуючого в якості обов'язкового виду страхування;

- доцільно запровадження страхування відповідальності арбітражного керуючого у кожній справі про банкрутство на двоетапній основі: основна страховка, що здійснюється за фактом призначення арбітражного керуючого у справу про банкрутство, та додаткова страховка, за фактом визначення ступеня майнових ризиків арбітражного керуючого залежно від розміру грошових вимог кредиторів та їх співвідношення з вартістю активів неплатоспроможного боржника.

Список використаної літератури:

1. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 14.05.1992 р. N 2343-XII [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2343-12/ed20020713>.
2. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 22.12.2011 р. № 4212-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4212-17>.
3. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. № 85/96-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
4. Кодекс України з процедур банкрутства (текст законопроекту до другого читання) [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63518

Ключові слова: банкрутство в Україні, арбітражний керуючий, відповідальність, страхування.

Ключевые слова: банкротство в Украине, арбитражный управляющий, ответственность, страхование.

Key words: bankruptcy in Ukraine, arbitrage managing, responsibility, insurance.

ДУБІНІН ЮРІЙ СЕРГІЙОВИЧ

Національний університет «Одеська юридична академія»,
науковий співробітник науково-дослідної частини

РОЗВИТОК ВІДНОСИН ДОГОВІРНОГО НАДРОКОРИСТУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ЗАСТОСУВАННЯ УГОД ПРО РОЗПОДІЛ ПРОДУКЦІЇ

Глобальне збільшення населення Землі, зростання темпів розвитку світової економіки й одночасна зміна структури останньої створюють безпрецедентні вимоги щодо ефективного використання наявної мінерально-сировинної бази. Для економіки України важливим є